

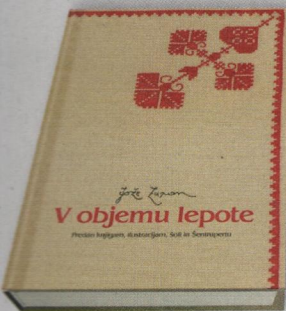
WITOLD GOMBROWICZ

POLJSKI SPOMINI

prevod: Janž Snoj
LUD Literatura, 2025, t. v., 193 str., 25 €, JAK

»Ko smo se pripeljali v predmestje Dunaja, smo zagledali množice ljudi, ki so vzklikali z baklami v rokah. Zaslisali smo vzklike 'Heil Hitler!'. Mesto je divjalo. Postalno mi je jasno: to je bil anšlus. Hitler se je bližal Dunaju.« S

temi stavki se končajo posthumno izdani *Poljski spomini* Witolda Gombrowicza (1904–1969), ki jih je pisal med letoma 1959 in 1961 v Argentini, kamor se je preselil tik pred začetkom druge svetovne vojne. Gombrowicza v slovenščini dobro poznamo (nazadnje sta bili pred približno petnajstimi leti prevedeni njegovi knjigi *Bakakaj* in *Kozmos*) in ima pri nas status sodobnega poljskega klasika, te spomine, napisane za radio, na katerem sicer nikoli niso bili predvajani, pa lahko beremo kot dopolnilo k njegovemu znamenitemu (in tudi prevedenemu) *Dnevniku*. V *Poljskih spominih* se Gombrowicz kaže kot sproščen pripovedovalec, saj neposredno prepleta osebne izkušnje, mladost in formativna leta ter bralcu ponuja odkrit in oster vpogled v svoje zgodnje življenje ter delo. > SAMO RUGELJ

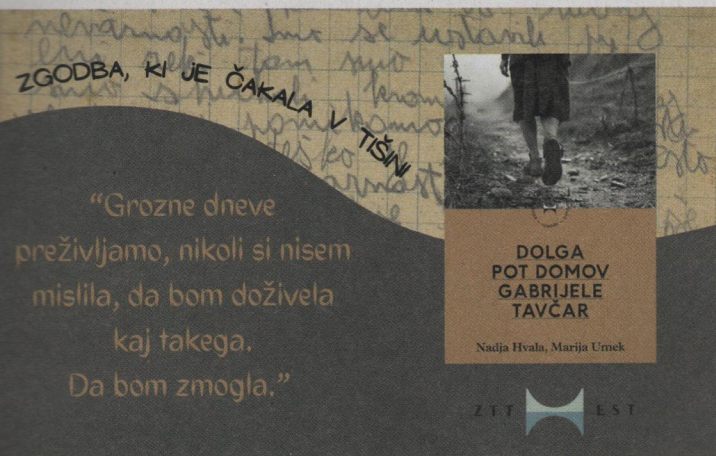
JOŽE ZUPAN

V OBJEMU LEPOTE

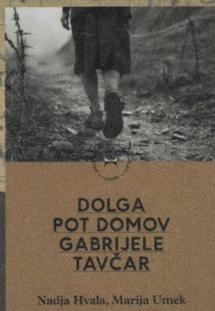
Društvo RED, 2025, t. v., 245 str., 21 €

V svoji poslednji knjigi Jože Zupan (1938–2025), učitelj materinščine in dolgoletni ravnatelj osnovne šole v Šentrupertu, pripoveduje o svoji življenjski poti, kulturnem udejstvovanju ter o nesebičnem razdajanju v doma-

čem kraju in širše. Avtobiografsko delo je oris avtorjevega navdihujoče polnega življenja in spomin na izjemne ljudi, ki jih je srečeval na svoji poti. Mnogi med njimi so postali vseživljenjski prijatelji njega in njegove žene Danice Zupan, prav tako srčne učiteljice in mentorice novinarskega krožka. Profesionalno delo sta oba dopolnjevala s številnimi oblikami prostovoljnega delovanja, ki so bogato obrodile. Med Zupanovimi dosežki velja omeniti Lunačkov čebelnjak, oblikovanje različnih zbirsk – med drugim Izvirne ilustracije mladinskih del –, vseživljenjsko podporo Knjižnici Pavla Golie, skrb za spomin na dr. Pavla Lunačka, sokrajana in utemeljitelja slovenskega porodništva, šest desetletij zavzetega delovanja v gibanju Bralna značka, avtorstvo štirih knjižnih del ter nešteto prispevkov, s katerimi je spodbujal druge ustvarjalce. Knjiga se sklene s poslovnimi besedami, ki so mu jih namenili ugledni sodobniki; so globok poklon človeku, ki je zaznamoval svoj kraj in čas. > MAJA ČREPINŠEK

“Grozne dneve preživljamo, nikoli si nisem mislila, da bom doživela kaj takega. Da bom zmogla.”

ZIT EST

ALEŠ MAVER

KAKO JE MISLEČI ČLOVEK HODIL SKOZI ČAS

Kratka svetovna zgodovina
Celjska Mohorjeva družba,
2025, m. v., 310 str., 28 €, JAK

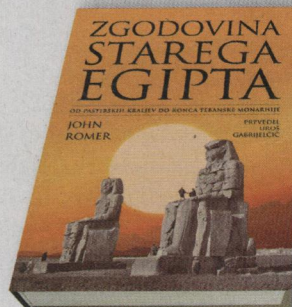

Politični analitik in zgodovinar je objavil že nekaj knjig, vsekakor pa je največji uspeh doživela trenutno razprodana knjiga *Od klinopisa do Teodore* s podnaslovom *Sprehod skozi zgodovino starega veka*. Ravno zaradi uspeha slednje se je strokovnjak s področja zgodovine starega veka zarekel, da morda spiše podobno knjigo o celotni svetovni zgodovini. Sedaj je ta pred nami! Izredni profesor zgodovine na mariborski filozofski fakulteti se je obravnave lotil tako, da je svet razdelil na štiri enote, območja, ki jih definira tako, da so približno enaka po številu prebivalcev: Afrika, Zahodna in Osrednja Azija; Južna Azija; Vzhodna in Jugovzhodna Azija; ter »Kolektivni Zahod«. Na ta način mu je uspelo zgodovino človeštva strniti na nekaj manj kot 300 straneh. V vsakem delu nas nato popelje od začetkov človeštva do današnjih dni. Uvodoma sam obrazloži, da bi zagotovo lahko vključil še veliko (prelomnih) dogodkov in oseb, vendar je pri zgodovinskih in geopolitičnih knjigah vedno tako – vedno bi lahko dodali še kaj, in delo se nikoli ne bi končalo. Kljub temu mu je uspelo zbrati obsežen nabor informacij in jih dovolj strniti, da nudijo laičnim bralcem vpogled v preteklost in globlje razumevanje tega, kako je ta vplivala na sedanost. Branje za široko razgledanost! > AJDA VODLAN

JOHN ROMER

ZGODOVINA STAREGA EGIPTA

Del 3: Od pastirskih kraljev do konca tebanske monarhije
prevod: Uroš Gabrijelčič
Slovenska matica,
2025, t. v., 540 str., 45 €, JAK

Tretji del monumentalne trilogije o zgodovini starega Egipta angleškega egiptologa Johna Romerja (1941) je sklepno poglavje življenjskega projekta arheologa, ki je več kot pol stoletja posvetil razumevanju prve znane države na svetu, pri tem pa mu je vseskozi stala ob strani tudi njegova žena Elizabeth. Če je drugi del (o katerem smo v *Bukli* pred leti že pisali) pokazal, kako je pojav pisave v Srednjem kraljestvu »spremenil vse«, se je Romer v tretji knjigi lotil najslavnejšega, a hkrati najbolj poenostavljeno razumljenega obdobja – Novega kraljestva. Na prizorišče stopijo velikani kolektivne domišljije: Ehnaton, Tutankamon (Tutankhaten) in Ramzes II., ki pa jih Romer vztrajno postavlja v širši kontekst, saj zanj zgodovine ne ustvarjajo samo faraoni. To je čas intenzivne mednarodne trgovine, diplomatskih stikov, kulturnih izmenjav in izjemne umetnosti, ki nastaja kljub – ali prav zaradi – nasilnih prelomov. Avtor se pri svojem pisanju opira na arheološke drobce (in ne na prevladujočo ideologijo v zvezi s starim Egiptom): razbite predmete v delavnicah, pisma, sledove vsakdanjega življenja itn., ti pa razkrajajo mit o Novem kraljestvu kot klasičnem imperiju po evropskem vzorcu. Posebna vrednost knjige je Romerjev kritični pogled na egiptologijo samo: s skrbnim branjem virov in zavračanjem utrjenih razlag rekonstruira bolj krhko, a tudi bolj človeško podobo egiptovske družbe. Rezultat ni zgolj zgodovina slavnih faraonov, temveč subtilen portret kulture, ki je bila veliko bolj zapletena, odprta in privlačna, kot smo si jo predstavljali. Sklepni del trilogije je potrdil Romerjev status enega najprodnornejših kronistov starega Egipta – bralca pa pusti z občutkom, da se je dotaknil nečesa resničnega, ne le monumentalno zgodovinskega. > SAMO RUGELJ